

Ympäristö- ja rakennuslautakunta 09.03.2023 § 40

§ 40

Esperi Care Oy:n ylläpitämien Espoossa sijaitsevien hoivakotien liittäminen Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän järjestämään jätehuoltoon

Valmistelijat / lisätiedot:
Salonpää Lea

etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Ympäristöjohtaja Söderman Tarja

Ympäristö- ja rakennuslautakunta antaa seuraavan päätöksen kunnan järjestämään jätehuoltoon liittämistä koskevassa asiassa:

Asia

Jätelain mukaisen määräyksen antaminen ja uhkasakon asettaminen

Velvoitettava

Esperi Care Oy
Mannerheimintie 164
00300 Helsinki
Y-tunnus: 2017532-6

Päävelvoitteet

Ympäristö- ja rakennuslautakunta määrää jätelain 126 §:n nojalla Esperi Care Oy:n liittämään kahden seuraavan Espoossa toimivan yksikön (päävelvoitteet 1 ja 2) asumispalvelujen jätehuolto Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymän (HSY) järjestämään jätteenkuljetukseen viimeistään kahden kuukauden kuluttua päätöksen lainvoimaisuudesta.

Päävelvoite 1:
Esperi Hoivakoti Jänismäki
Kappalaisenkuja 3
02940 Espoo
Kiinteistötunnus: 49-62-57-9

Kiinteistön omistaa Espoon kaupunki.
Vuokralainen on Kiinteistö Oy Espoon Jänismäki c/o Ovenia Oy,
Ratamestarinkatu 7 B, 00520 Helsinki.

Päävelvoite 2:
Esperi Hoivakoti Kiltakallio
Kiltakallionrinne 1
02770 Espoo
Kiinteistötunnus: 49-40-166-5

Kiinteistön omistaa Kiinteistö Oy Espoon Kiltakallionrinne 1 c/o Colliers

International Finland, Ratamestarinkatu 7 B, 00520 Helsinki.

Uhkasakon asettaminen

Ympäristö- ja rakennuslautakunta asettaa Esperi Care Oy:lle jätelain 129 §:n nojalla uhkasakon edellä mainittujen päävelvoitteiden tehosteiksi:

Päävelvoitetta 1 koskevan kiinteän uhkasakon suuruus on 3000 euroa.

Päävelvoitetta 2 koskevan kiinteän uhkasakon suuruus on 4000 euroa.

Jos päävelvoitetta ei noudateta, Espoon ympäristö- ja rakennuslautakunta voi uhkasakkolain 10 §:n nojalla tuomita uhkasakon maksettavaksi.

Perustelut

Jätelain 126 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan valvontaviranomainen voi kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua asetusta tai määräystä taikka jätteensiirtoasetusta taikka elohopea-asetusta tai sen nojalla annettua säännöstä, jatkamasta tai toistamasta säännösten vastaista menettelyä tai määrätä asianomaisen täyttämään muulla tavoin velvollisuutensa.

Jätelain 32 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan kunta on velvollinen järjestämään vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvien jätteiden jätehuolto.

Jätelain 41 §:n mukaan kiinteistön haltijan tai muun jätteen haltijan on luovutettava 32 §:n mukaisesti kunnan vastuulle kuuluva jäte alueella järjestettyyn kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen tai kunnan järjestämään alueelliseen vastaanottoaikaan.

Esperi Care Oy tarjoaa asumispalvelua, ja jätteen haltijana sen on luovutettava asumismuodosta riippumatta asumisessa syntyvät jätteet kunnan järjestämään jätehuoltoon. Espoossa toimivien yksiköiden jätehuolto kuuluu asumisen perusteella kunnan jätehuoltovastuulle, ja tehostetussa palveluasumisessakin syntyy asumisen jätteitä.

Kuntaliitto ry:n yleiskirje 3/2019 käsittelee kunnan jätehuollon järjestämistä. Sen liitteenä oleva muistio on päivätty 5.3.2019. Muistio käsittelee eräitä kunnan jätehuoltovastuun toteuttamiseen liittyviä tulkintoja. Muistion mukaan jätelain ja kuntavastuun kannalta merkityksellisiä ovat kaikessa asumiseksi luokiteltavassa toiminnassa syntyvät jätteet, olipa asuminen sitten vakinaista, tilapäistä, asuntolamaista, vapaa-aikaan liittyvää tai osa julkisen tai yksityisen toimijan palvelutoimintaa. Asumistoimintaa on paljon mm. sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulutustoiminnan piirissä. Se tarkoittaa, että asumispalvelun järjestäjästä tai palvelusisällöstä (ruoka-, kotipalvelu tms.) riippumatta, olipa toimija yksityinen, kunnallinen tai muu julkinen toimija, asumisessa syntyvät jätteet kuuluvat kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin. Mikäli rakennuksessa oleskelu voidaan katsoa asumiseksi, niin sen jätehuolto kuuluu kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin.

Esperi Care Oy (Esperi) järjestää nykyisin itse Espoon hoivakotien jätehuollon. Kyse ei ole siitä, etteikö jätehuolto olisi järjestetty asianmukaisesti, vaan siitä, että Esperillä on lakisääteinen velvollisuus luovuttaa kunnan vastuulle kuuluva jäte kunnan järjestämään

kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen.

Jätelain 129 §:n 1 momentin mukaan valvontaviranomaisen on tehostettava, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään tai kielletään. Edellä mainitun säännöksen perusteella viranomaisella on velvollisuus uhkasakon asettamiseen päävelvoitteen asettamisen yhteydessä.

Päätöstä ei määrätä pantavaksi täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, joten uhkasakkoa ei uhkasakkolain 10 §:n mukaan voi tuomita maksettavaksi ennen kuin päätös on lainvoimainen. Jos päävelvoitetta ei noudateta eikä noudattamatta jättämiseen ole pätevää syytä, ympäristö- ja rakennuslautakunta voi tuomita uhkasakon maksettavaksi vasta sitten, kun uhkasakon asettamispäätös on lainvoimainen.

Uhkasakkojen laskennassa on huomioitu ilmoitettu asukasmäärä ja arvioitu jätehuollon järjestämisen hinta parin vuoden ajalta. Uhkasakkojen euromäärät ovat kohtuulliset.

Sovelletut oikeusohjeet

Jätelaki (646/2011) 6 §, 32 §, 41 §, 126 § ja 129 §
Uhkasakkolaki (1113/1990) 1 §, 4 §, 6-8 § ja 22-24 §

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen haetaan valittamalla muutosta Helsingin hallinto-oikeudelta siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Valitusosoitus on liitteenä.

Käsittely

Ville Laakso Mia Noreksen kannattamana ehdotti, että asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi seuraavin perusteluin:

Vaarana on siirtymä kohti jätehuoltopalveluiden keskittymistä, kilpailun vähenemistä ja tehokkaan jätehuollon toimintaedellytysten supistumista, mikäli jätehuolto keskitetään markkinoilta kunnalliselle toimijalle, HSY:lle. Päätösesityksessä annetaan virheellisesti ymmärtää, että vanhusten asumispalveluissa syntyvä jäte olisi yksiselitteisesti kunnan jätehuollon vastuulla. Näin ei ole. Selostuksessa vedotaan vanhoihin jätelain perusteluihin (HE 199/2010 vp) ja sivuutetaan uudemmat perustelut (HE 195/2017), joissa todetaan näin: "Kunnan vastuulta poistuisi sosiaali- ja terveyspalveluissa ja koulutustoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte sekä julkisessa hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä muu yhdyskuntajäte, joiden jätehuollon järjestämisestä vastaisi jätteen haltija jätelain 4 luvun mukaisesti." Lisäksi päätösehdotuksessa vedotaan Kuntaliiton yleisohjeeseen siitä, että yksityisissä vanhusten asumispalveluissa syntyvä jäte olisi asumisessa syntyvää jätettä ja täten kuntien jätehuollon vastuulla. Hallituksen esityksen perustelut painavat huomattavasti enemmän kuin Kuntaliiton yleisohje. Tuoreimpien perustelutekstien valossa ko. jätteet kuuluvat jätteen haltijalle, tässä tapauksessa Esperin carelle, joka saa täten hankkia jätehuollon markkinoilta - kuten tähänkin saakka. Lisäksi tuorein oikeuden ratkaisu Vaasan hallinto-oikeus 22.2.2022 tukee tätä. Ympäristöministeriössä on valmisteilla ohjeistus koskien asumispalveluissa syntyvää jätettä. Tässä yhteydessä myös nyt kysymyksessä olevan tehostetussa palveluasumisessa syntyvän jätteen kohtalo ratkaistaan. ■■■■

Luonnos tulee kuntien kommentoitavaksi lähiviikkoina. Asia tulisi palauttaa valmisteluun, jotta voidaan ottaa huomioon tuleva ministeriön ohje ja Vaasan hallinto-oikeuden ratkaisu vuodelta 22.2.2022. Muutoin tehdään juridisesti väärä ja yhteiskunnan kannalta vahingollinen päätös.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Ville Laakson ehdotus yksimielisesti hyväksyä. Koska ehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi ympäristö- ja rakennuslautakunnan hyväksyneen sen.

Päätös

Ympäristö- ja rakennuslautakunta:

Asia palautettiin yksimielisesti uudelleen valmisteltavaksi.

Selostus

Asian vireilletulo

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY) on lähettänyt 25.5.2021 päivätyn pyynnön Espoon, Helsingin ja Vantaan ympäristönsuojeluviranomaiselle ryhtyä toimenpiteisiin Esperi Care Oy:n kiinteistöjen liittämiseksi HSY:n järjestämään jätehuoltoon. Kunkin kaupungin ympäristövalvonta on käsitellyt toimenpidepyyntöä itsenäisesti.

Espoossa on neljä Esperi Care Oy:n toimipistettä:

1. Esperi Hoivakoti Jänismäki, Kappalaisenkuja 3, 02940 Espoo. Toimipiste tarjoaa ympärivuorokautista asumista ikäihmisille.
2. Esperi Hoivakoti Kiltakallio, Kiltakallionrinne 1, 02770 Espoo. Toimipiste tarjoaa ympärivuorokautista asumista ikäihmisille.
3. Esperi Hoitokoti Ahomansikka, Palstalaisentie 8, 02920 Espoo. Kohde on pitkäaikainen hoitokoti kehitysvammaisille.
4. Esperi Hoitokoti Gröndal, Palstalaisentie 6, 02920 Espoo. Kohde tarjoaa lyhyt- tai pitkäaikaista asumista mielenterveyskuntoutujille.

HSY käyttää perusteena toimenpidepyynnölleen jätelain 32 §:ää, jonka mukaisesti kunnan on järjestettävä vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvien jätteiden jätehuolto. Asumisessa syntyvää jätettä ovat jätelain ja sen esitöiden (HE 199/2010 vp) mukaisesti kaikki vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvät jätteet jätteen lajista, laadusta ja määrästä riippumatta, mukaan lukien vaaralliset jätteet ja sako- ja umpikaivolietteet. Asumisessa syntyvää jätettä on myös asukkaiden itse tekemissä remonteissa sekä piha- ja puutarhatöissä syntyvä jäte. Jätelaki ei rajaa mitään asumisen muotoa jätelain 32 §:n soveltamisalan ulkopuolelle.

Palveluasumisessa syntyvä jäte on täysin asumisessa syntyvän jätteen kaltaista. Palveluasumisen luonne myös sosiaalipalveluna ei muuta sitä tosiasiaa, että palvelutalon asumiseen käytettävissä tiloissa syntyvä jäte on asumisessa syntyvää jätettä, joka kuuluu jätelain 32 § 1 momentin 1 kohdan mukaan kunnan jätehuoltovastuulle.

Asian käsittely

Kehotus Esperi Care Oy:lle

Espoon kaupungin ympäristövalvonta kehotti 2.6.2022 Esperi Care Oy:tä (Esperi) liittämään Espoossa toimivien yksiköiden asumispalvelujen jätehuolto HSY:n järjestämään jätehuoltoon 1.8.2022 mennessä. Asumispalvelujen jätehuoltoa ei ollut liitetty HSY:n jätehuoltoon määräaikaan mennessä.

Esperin kuuleminen

Esperille varattiin 8.11.2022 päivätyllä kuulemiskirjeellä tilaisuus lausua ympäristö- ja rakennuslautakunnalle ehdotettavasta määräyksestä ja uhkasakosta.

Esperi on antanut 8.12.2022 päivätyyn vastineen kuulemiskirjeeseen. Esperi ilmoitti, että se tulee siirtämään palveluasumista tuottavien yksiköiden eli Hoitokoti Gröndalin ja Hoitokoti Ahomansikan jätehuollon HSY:lle 1.1.2023 alkaen. HSY:ltä saadun tiedon mukaan tämä on toteutettu.

Hoivakoti Jänismäen ja Hoivakoti Kiltakallion osalta Esperi katsoo, että niissä ei ole ollenkaan tarjolla palveluasumista, minkä vuoksi näiden toimintojen jätehuolto ei kuulu kunnan järjestämisvastuulle. Kyseessä ei ole kotitaloudeksi luokiteltavista tahoista vaan laitokseksi luokiteltavasta toiminnasta.

Esperin mukaan jätehuolto on järjestetty kyseisissä kiinteistöissä jätelain 28 §:n mukaisesti jätteen haltijan eli Esperin järjestämänä. Jätteistä ei siis ole missään vaiheessa aiheutunut haittaa tai vaaraa ympäristölle tai terveydelle tai roskaantumista. Asiassa on koko ajan ollut kysymys erimielisyydestä siitä, millä taholla on kyseisten kohteiden jätehuollon järjestämisvastuu.

Vaasan HAO:n oikeuden päätös 22.02.2022 169/2022 koski ainoastaan palveluasumista eli asuntoja, joissa on huoneen ja wc/suihkutilojen lisäksi keittiö, mutta kyseinen päätös ei koskenut tehostettua palveluasumista eikä vammaisille ja erityisryhmille tuotettuja palveluja. Vaasan HAO rajasi palveluasumisen jätehuollon kuntavastuulle vain siltä osin, kun kyse oli asunnoissa syntyvistä jätteistä. Muut palvelutuotannossa syntyvät jätteet eivät Vaasan HAO:n mukaan kuulu kunnan vastuulle. Vaasan HAO totesi lisäksi tehostettujen palveluasumisten osalta, että niissä syntyvä jäte ei ole myöskään kuntavastuulle kuuluvaa jätettä.

Esperi katsoo, että sen toiminta ei ole mitenkään rikkonut jätelain tarkoitusta. Jätelain mukaan uhkasakko voidaan jättää määräämättä, jos se on ilmeisen tarpeeton. Tässä tapauksessa jätelain tarkoituksen täyttymisen osalta uhkasakko olisi ilmeisen tarpeeton. Esperi katsoo, että uhkasakon määrääminen tällaisessa tapauksessa on kohtuuton ja suhteellisuusperiaatteen vastainen toimenpide.

HSY:n lausunto

Esperin vastine lähetettiin 19.12.2022 HSY:lle lausuntoa varten. HSY:n lausunto saapui 23.1.2023. Lausunnossaan HSY uudistaa esittämänsä vaatimukset ja perusteet ja vaatii kaikkien toimenpidepyynnössä tarkoitettujen asumispalvelua tuottavien yksiköiden jätehuollon liittämistä HSY:n järjestämään jätehuoltoon. Esperi ei ole antamassaan selvityksessä

esittänyt perusteita, jotka antaisivat aiheen arvioida asiaa toisin. Perusteena ovat Vaasan HAO:n 22.2.2022 antamat lainvoimaiset päätökset 168/2022 ja 169/2022.

Jätelain 32 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan kunta on velvollinen järjestämään vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvien jätteiden jätehuolto. Kunnan velvoite järjestää jätehuolto liittyy asumisen jätehuoltoon. Esperin hoivakoti Jänismäki ja hoivakoti Kiltakallio tarjoavat asumispalvelua ikääntyneille ihmisille joko pysyvästi tai tilapäisesti. Hoivakotien osalta kysymyksessä on asumisesta syntyvä jäte, jolle kunnan on jätelain 32 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan järjestettävä jätehuolto.

Koska Esperin ei ole noudattanut viranomaisen kehoitusta, uhkasakon asettaminen määräyksen tehosteeksi on tarpeen.

Esperin kuuleminen

Esperille lähetettiin 25.1.2023 kuulemiskirje HSY:n lausunnosta. Esperin on antanut 8.2.2023 päivätyn vastineen kuulemiskirjeeseen. Esperin toteaa Vaasan HAO:n päätöksistä, että kyse ei ole tähän asiaan suoraan rinnastettavasta tapauksesta, koska kyseisen päätöksen kohteena olevassa kiinteistössä oli sekä palveluasumista että tehostettua palveluasumista. Nyt kyseessä olevissa kiinteistöissä on ainoastaan tehostettua palveluasumista. Vaasan HAO ei ole päättänyt, että tehostettu palveluasuminen olisi kunnan jätehuollon järjestämisvastuulle kuuluvaa toimintaa, toisin kuin HSY esittää.

Hoivakoti Jänismäessä ja Hoivakoti Kiltakalliossa on ainoastaan tehostetun palveluasumisen hoitopaikkoja. Tehostettua palveluasumista ei voi katsoa kotitaloudeksi, vaan kyse on laitokseksi luokiteltavasta toiminnasta. Toisin kuin HSY väittää Vaasan HAO:n päätöksissä 168/2022 ja 169/2022 ei ole todettu, että tehostettu palveluasuminen olisi jätelain 32 §:n 1. momentin kohdassa 1 tarkoitettua toimintaa, jonka jätehuolto kuuluisi taten kunnan järjestettäväksi.

Esperin katsoo, että koska kyseessä on oikeudellisesti näin epäselvästä tapauksesta, uhkasakon asettamispäätös on täysin kohtuuton. Kyseessä ei ole sellainen tilanne, jossa ympäristölle olisi aiheutunut vahinkoa tai vaaraa, koska jätehuolto on ollut koko ajan asianmukaisesti järjestetty. Se, että oikeustila on epäselvä, on mielestämme uhkasakkolain (1113/1990) 10 §:n 1. momentissa tarkoitettu pätevä syy olla asettamatta uhkasakkoa.

Esperin hoivakotipalvelut Espoossa

Esperin tarjoaa Espoossa ikäihmisille hoivakotipalveluita kahdessa hoivakodissa. Hoivakotien esittely verkkosivulla: [Hoivakoditx Espoo - Tule tutustumaan | Esperin Care](#)

Ympäri vuorokautinen eli tehostettu palveluasuminen on tarkoitettu fyysisesti toimintarajoitteisille tai muistihäiriöisille ikäihmisille, jotka tarvitsevat apua ympäri vuorokauden. Esperin Hoivakoti Jänismäki tarjoaa ikääntyneille asumispalvelua ja ympärivuorokautista hoivaa. Jänismäessä on yhteensä 28 ympärivuorokautisen palveluasumisen asukaspaikkaa. Esperin Hoivakoti Kiltakallio tarjoaa ympärivuorokautista asumispalvelua 32 ikäihmiselle sekä vuokra-asumista viidelle henkilölle. Alakerrassa on viisi vuokrattavaa asuntoa, joihin on mahdollista tulla vuokralle ilman

hoivapalveluja. Asuntoihin voi ostaa tukipalveluja, kuten siivous- ja pyykkihuoltoa, ateriapalvelua tai saattaja-apua asiointiin.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- EI JULKAISTA - HSY toimenpidepyyntö 25.5.2021 liitteineen
- EI JULKAISTA - Esperin kehoitus liittyä kunnan järjestämän jätehuollon piiriin 2.6.2022
- EI JULKAISTA - Kuulemiset ja vastineet

Tiedoksi

Esperi Care Oy
HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut-kuntayhtymä
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus